

تحلیل عوامل انگیزشی داوطلبان ورود به رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی

عبدالرحمن مهدی پور^۱، طاهره ازمشا^۲، سجاد غلامی ترکسلویه^۳، عباس سبحانی^۴

۱- استادیار دانشگاه شهید چمران اهواز*

۲- عضو هیات علمی دانشگاه شهید چمران اهواز

۳،۴- کارشناس ارشد دانشگاه شهید چمران اهواز

تاریخ دریافت: ۹۱/۰۶/۲۹

تاریخ پذیرش: ۹۱/۰۹/۱۹

چکیده

راه یابی به دانشگاه به عنوان مکانی برای آموختن دانش، برای پیشرفت جامعه، جوانان و خانواده امری ضروری به نظر می رسد که در این راستا توجه به انگیزه داوطلبان برای ورود به دانشگاه از اهمیت ویژه ای برخوردار می باشد؛ لذا هدف از پژوهش حاضر، تحلیل عوامل انگیزشی داوطلبان ورود به رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی می باشد. جامعه آماری پژوهش، کلیه داوطلبان ورود به رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی در سال ۱۳۹۰ از سه استان خوزستان، ایلام و لرستان بودند که برای انجام آزمون عملی رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی، در دانشگاه شهید چمران اهواز شرکت کرده بودند ($N=1310$). حجم نمونه از طریق جدول کرجسی و مورگان، ۳۰۲ نفر برآورد شد. برای جمع آوری داده ها از پرسش نامه محقق- ساخته که شامل ۲۴ سوال بود استفاده گردید و پایایی آن از طریق آلفای کرونباخ ۰/۸۱ محاسبه شد. برای تجزیه و تحلیل داده ها از آمار توصیفی و آمار استنباطی استفاده شد. نتایج نشان داد به ترتیب عوامل فردی، عوامل اجتماعی و عوامل شغلی، مهم ترین عوامل انگیزشی داوطلبان ورود به رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی بود. همچنین بین دیدگاه داوطلبان دختر و پسر در مورد عوامل فردی، تفاوت معناداری مشاهده شد؛ اما در عوامل اجتماعی و شغلی، تفاوت معناداری مشاهده نگردید. با توجه به یافته های پژوهش می توان گفت توجه به انگیزه های داوطلبان برای ورود به دانشگاه امری ضروری می باشد؛ زیرا با مورد توجه قرار دادن آن ها می توان میزان کارآیی و اثربخشی دانشجویان را در آینده افزایش داد.

واژگان کلیدی: عوامل انگیزش، داوطلبان، تربیت بدنی.

مقدمه

نظام‌های مختلف آموزش عالی در دنیا همواره سعی کرده‌اند با شناسایی عواملی که بر گرایش داوطلبان در انتخاب رشته تاثیر می‌گذارند، آن‌ها را به طریقی در رشته‌های مختلف تحصیلی هدایت کنند که کم‌ترین ضایعه و افت تحصیلی را در رابطه با مساله تحصیل و آینده شغلی‌شان داشته باشند (۱). از طرفی همه ساله، به دلیل عواملی مانند رشد جمعیت و تحولات اجتماعی و اقتصادی، شاهد افزایش تعداد متقاضیان ورود به دانشگاه‌ها هستیم که در آزمون سراسری شرکت می‌کنند و در نهایت از میان یک میلیون و هشتصد هزار داوطلب، حدود دویست هزار نفر برای انتخاب رشته، واجد شرایط تشخیص داده می‌شوند (۲). مطابق با این نظام پذیرش دانشجو در ایران، بسیاری از داوطلبان مجاز به انتخاب رشته دانشگاه‌ها در رشته مورد نظرشان پذیرفته نمی‌شوند؛ زیرا پذیرش و حتی موفقیت تحصیلی آینده آن‌ها تا حد زیادی انتخاب رشته داوطلبان را تحت تاثیر قرار می‌دهد (۱).

در این راستا جستجو و کسب هوشمندانه اطلاعات از رشته‌های دانشگاهی در داوطلبان ورود به دانشگاه می‌تواند در رضایت از تحصیل و موفقیت در رشته‌های دانشگاهی تاثیرگذار باشد و از سوی دیگر، زمینه تعهد به حرفه مرتبط با رشته تحصیلی آن‌ها را که در آینده اختیار خواهند کرد فراهم کند (۳). با این حال فرآیند انتخاب رشته داوطلبان می‌تواند مطابق با شرایط زمانی و مکانی، از عوامل و ملاک‌هایی تاثیرپذیر باشد. داوطلبی که با رشته‌های متنوع دانشگاهی روبه‌رو می‌شود در واقع مجبور است تصمیم خویش را اتخاذ نماید و در این بین عوامل متعددی را در نظر می‌گیرد؛ زیرا این امر به آینده وی برمی‌گردد و تاثیر در زندگی آتی او دارد. با توجه به اهمیت موضوع، بررسی این عوامل، خود به خود می‌تواند بر حسب نیاز دست‌اندرکاران نظام آموزش عالی جهت رسیدن به یکی از برون‌دادهای مورد انتظار آموزش عالی؛ یعنی نیروی انسانی متخصص، مورد استفاده قرار بگیرد؛ به عنوان نمونه می‌توان بررسی کرد که دانشجویان، بیشتر از چه عاملی در جهت‌گیری خود نسبت به آموزش عالی تاثیر می‌پذیرند و چه مسیری را طی می‌کنند و می‌توان با کنترل و دست‌کاری عوامل با توجه به اهداف آموزش عالی و نیازهای آن، بر رفتار و عملکرد دانشجویان نسبت به نظام آموزش عالی اثر گذاشت؛ زیرا مطابق نظر دیویس^۱ و همکاران (۲۰۰۱) داوطلبان در تمامی مراحل انتخاب رشته و دانشگاه خود تاثیر می‌پذیرند و این امر می‌تواند بر عوامل دیگر موثر در انتخاب رشته به صورت مستقیم اثر بگذارد (۴).

1. Davis

در شرایطی که راهیابی به دانشگاه به عنوان مکانی برای آموختن دانش برای پیشرفت جامعه، جوانان و خانواده امری ضروری به نظر می‌رسد، توجه به انگیزه داوطلبان برای ورود به دانشگاه و یک رشته خاص، از اهمیت خاصی برخوردار است (۵)؛ زیرا انگیزه عامل مهمی برای توضیح دلایل رفتار و هدایت آن برای رسیدن به اهداف است (۶) و به عنوان مجموعه عواملی تعریف شده است که انسان را به سوی فعالیت و هدف به حرکت وا می‌دارد و آن را هدایت می‌کند و سبب تداوم آن می‌شود (۷). از آنجایی که دانشجویان محور اصلی تعلیم و تربیت در هر کشوری محسوب می‌شوند و پس از اتمام دوره تحصیل، وارد بازار کار شده و به عنوان نیروی انسانی متخصص و کاردان به خدمت مشغول می‌شوند، توجه به تعلیم و تربیت و انگیزه‌های آن‌ها برای ورود به دانشگاه، امری بسیار ضروری و حساس به شمار می‌آید (۸).

بررسی‌های انجام شده نشان داد اگرچه در زمینه نگرش دانشجویان درباره ورود به رشته تربیت بدنی و یا انگیزه فارغ‌التحصیلان رشته‌های غیر تربیت بدنی در مقطع کارشناسی ارشد پژوهش‌های معدودی انجام شده است؛ اما تا کنون پژوهشی درباره انگیزه ورود به رشته تربیت بدنی در مقطع کارشناسی و همچنین مقایسه دیدگاه‌های دختران و پسران در این باره صورت نگرفته است و در واقع عدم چنین اطلاعاتی، انگیزه پژوهشگران در اجرای این پژوهش بوده است. طاهری و همکاران (۱۳۹۰) در پژوهشی که بر روی دانشجویان جدیدالورود تربیت بدنی در مورد نگرش آن‌ها درباره رشته تربیت بدنی انجام دادند، نتیجه گرفتند که دانشجویان رشته تربیت بدنی، رشته خود را با علاقه قبلی انتخاب کرده‌اند (۹). جلالی، فراهانی و علی دوست قهفرخی (۱۳۸۹)، مهم‌ترین انگیزه انتخاب رشته تربیت بدنی در دانشجویان غیر تربیت بدنی را در مقطع کارشناسی ارشد، به ترتیب (۱) علاقه‌مندی به رشته تربیت بدنی و جذابیت رشته، (۲) امکان ادامه تحصیل تا مقطع دکترا نسبت به رشته قبلی و (۳) بازار کار بهتر رشته نسبت به رشته قبلی معرفی کردند (۱۰). دلیر و همکاران (۱۳۹۰) در پژوهشی به بررسی انگیزه دانشجویان پرستاری و مامایی نسبت به انتخاب رشته تحصیلی خود پرداختند و نتیجه گرفتند بین نمرات، میان عامل بازار کار بیشتر و جنس دانشجویان، اختلاف معناداری وجود دارد ($t=3/34$ و $P=0/001$) که میانگین نمرات در دانشجویان مرد بیشتر بود (۱۱). عبدی و آقابابا (۱۳۸۷) به ترتیب عوامل فردی با ۷۷/۴۵٪ (داشتن استعداد و توان علمی و علاقه به رشته مورد نظر)، عوامل شغلی با ۷۶/۸٪ (کسب موقعیت اجتماعی، فرصت‌های شغلی و کسب درآمد) و عوامل خانوادگی و دوستان با ۵۰٪ (تاکید والدین به تحصیل در این رشته و تحصیل یکی از اعضای خانواده در این رشته) را مهم‌ترین عوامل موثر بر انتخاب رشته داوطلبان مجاز به انتخاب رشته کنکور سراسری معرفی کرده‌اند. همچنین بین دیدگاه دختران و پسران در مورد

عوامل انگیزشی عامل شغلی، تفاوت معناداری مشاهده کردند؛ ولی در دو عامل خانوادگی، دوستان و عامل فردی، تفاوت معناداری مشاهده نشد (۱۱). امیرعلی اکبری و همکاران (۱۳۸۶)، مهم‌ترین انگیزه انتخاب رشته مامایی در دانشجویان دانشگاه‌های علوم پزشکی شهر تهران را انگیزه‌های فردی با میانگین ۳۱/۵۱ عنوان کردند (۱۲). نوربخش و مزارعی (۱۳۸۵) نیز مهم‌ترین انگیزه دانشجویان برای شرکت در فعالیت‌های ورزشی را پنج بعد انگیزه‌ها؛ یعنی پیوندجویی و کارگروهي، تفریح کردن و سرگرمی، انگیزه‌های بیرونی، برانگیختگی یا رقابت طلبی و بهبود و یادگیری مهارت‌ها معرفی کردند (۱۳). محمدی روزبهانی و طارمی (۱۳۸۴) در پژوهش خود نتیجه گرفتند بین دیدگاه داوطلبان پسران و دختران در رابطه با عوامل انگیزشی ورود به دانشگاه در عوامل انگیزه‌های اجتماعی، انگیزه‌های شغلی و انگیزه تحصیلی، تفاوت معناداری وجود دارد که در داوطلبان مرد، انگیزه تحصیلی و در داوطلبان زن، انگیزه‌های اجتماعی و انگیزه‌های شغلی مهم‌تر بودند (۱۴).

در بررسی پیشینه پژوهش در کشورهای دیگر، پژوهشی مطابق با عنوان پژوهش حاضر یافت نشد؛ ولی پژوهش‌هایی دیده شد که در رشته‌های دیگر انجام شده بودند. ارلند اسدوتر^۱ (۲۰۱۰) در یک مطالعه موردی که در نامیبیا^۲ انجام داد نتیجه گرفت مشارکت پدران و مادران در آموزش فرزندان، تاثیر مثبتی در موفقیت تحصیلی آن‌ها دارد (۱۵). چی دین^۳ (۲۰۰۹) در پژوهشی که بر روی دانشجویان رشته حسابداری انجام داد عوامل موثر در انتخاب رشته حسابداری آن‌ها را به ترتیب، گروه‌های مرجع مانند والدین و مشاوران، عوامل شخصی و عوامل مرتبط با شغل عنوان کرد (۱۶). کوکس و همکاران^۴ (۲۰۰۸) دریافتند که فعالیت بدنی دانش‌آموزان در اوقات فراغت، با تجارب انگیزشی آنان در کلاس‌های تربیت بدنی مرتبط است؛ بعنوان مثال مفرح و لذت‌بخش کردن کلاس‌های تربیت بدنی، به منزله پلی جهت انجام فعالیت‌های بدنی دانش‌آموزان در زمان‌های فراغت است (۱۷). رایده^۵ (۲۰۰۵) در پژوهش خود نتیجه گرفت دانشجویان، مهم‌ترین عامل انتخاب رشته خود را ویژگی‌های فردی و تصمیم شخصی ذکر کرده‌اند. همچنین نقش دوستان و همسالان در انتخاب رشته یا دانشگاه، یکی از عوامل تاثیرگذار می‌باشد. درباره تفاوت تاثیر والدین بر انتخاب رشته دختران و پسران، این نتیجه به دست آمد که تاثیر والدین در انتخاب رشته دختران، دو برابر بیشتر از پسران بود (۱۸). دیلی^۶

1. Erlendsdottir

2. Namibia

3. Che Din

4. Cox et al

5. Reid

6. Daly

(۲۰۰۳) در بررسی عوامل موثر انتخاب رشته کالج دانشجویان سال اول پی برد، بیشترین تاثیر را عوامل فردی مانند دانش فردی و علاقه به رشته و سپس عوامل خانوادگی دارند (۱۹). ماکسول و کالگو^۱ (۲۰۰۰) دستیابی به بهترین شغل و درآمد بالاتر را از مهم ترین انگیزه های دانش آموزان برای ورود به دانشگاه گزارش کردند. دومین انگیزه مهمی که آن ها در مطالعه خود به آن اشاره کردند یادگیری بیشتر در زمینه های مورد علاقه بود (۲۰).

با توجه به نقشی که رشته تربیت بدنی در پرورش نیروهای متخصص دارد که می تواند موجبات سلامتی افراد جامعه و به تبع آن، کاهش بیماری ها و هزینه های درمان را به وجود آورد توجه به انگیزه های داوطلبان ورود به این رشته، از اهمیت خاصی برخوردار است. از آن جایی که تاکنون پژوهشی در این باره صورت نگرفته است، پژوهشگران بر آن شدند تا دلایل و انگیزه های انتخاب رشته تربیت بدنی را از طرف داوطلبان ورود به این رشته بررسی کرده و مهم ترین آن ها را شناسایی کنند.

روش پژوهش

این پژوهش، توصیفی - پیمایشی بود که به روش میدانی و با استفاده از پرسش نامه انجام شد. جامعه آماری پژوهش، داوطلبان ورود به رشته تربیت بدنی از سه استان خوزستان، ایلام و لرستان بودند که در سال ۱۳۹۰ در آزمون ورودی تربیت بدنی دانشگاه شهید چمران اهواز شرکت کرده بودند که تعداد آن ها ۱۳۱۰ نفر برآورد گردید و از این تعداد، ۵۷۰ نفر پسر و ۷۴۰ نفر دختر بودند ($N=1310$). نمونه آماری پژوهش با توجه به حجم جامعه آماری، از طریق جدول کرجسی و مورگان ۳۰۲ تعیین شد که به روش نمونه گیری ساده انتخاب شدند. ابزار پژوهش، پرسش نامه محقق ساخته ای بود که با توجه به اهداف پژوهش در ۲۴ سوال و در مقیاس پنج ارزشی لیکرت تنظیم شده بود. روایی پرسش نامه توسط تعدادی از اساتید و متخصصین تربیت بدنی مورد بررسی قرار گرفت و نظرات آن ها در تنظیم پرسش نامه اعمال شد. همچنین روایی سازه پرسش نامه، از طریق شاخص کیس- می یو و اولکین^۲ به مقدار ۰/۷۹ به دست آمد. به منظور تعیین پایایی پرسش نامه از روش ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد که مقدار آن ۰/۸۱ برآورد گردید. از آزمون کولموگروف اسمیرنوف برای تعیین نرمال بودن داده ها استفاده شد که نتایج نشان داد توزیع داده ها نرمال نمی باشد؛ بنابراین آمار ناپارامتریک برای تحلیل داده ها مورد استفاده قرار گرفت. برای تجزیه و تحلیل داده ها از آمار توصیفی (میانگین،

1. Maxwell and Colleague

2. Kaiser- Meyer- Olkin

انحراف استاندارد و درصدها) و آمار استنباطی (آزمون فریدمن، تی تک نمونه‌ای و یومان ویتنی^۱) استفاده شد. همچنین سطح معناداری فرضیه‌های پژوهش نیز ($P > 0.05$) در نظر گرفته شد.

نتایج

برخی ویژگی‌های جمعیت‌شناختی داوطلبان از قبیل نوع دیپلم و سطح ورزشی داوطلبان دارای سابقه ورزشی، در جدول ۱ آمده است. شایان ذکر است از مجموع ۳۰۲ نفر داوطلب، حدود ۴۴ درصد (۱۳۲ نفر) را داوطلبان پسر و حدود ۵۶ درصد (۱۷۰ نفر) را داوطلبان دختر تشکیل می‌دادند. حدود ۸۰ درصد (۲۴۱ نفر) داوطلبان مجرد بودند و ۲۰ درصد (۶۱ نفر) آن‌ها متاهل بودند. همچنین، بیشتر داوطلبان با حدود ۴۸ درصد (۱۴۵ نفر) دارای دیپلم علوم انسانی بودند. ۵۹ درصد (۱۷۷ نفر) داوطلبان دارای سابقه ورزشی بودند و ۴۱ درصد (۱۲۵ نفر) بقیه دارای هیچ سابقه ورزشی نبودند. در بین داوطلبانی که سابقه ورزشی داشتند، آن‌هایی که در سطح استانی فعالیت می‌کردند با ۷۹ درصد (۱۴۱ نفر) بیشترین فراوانی را دارا بودند.

جدول ۱- ویژگی‌های جمعیت‌شناختی داوطلبان

متغیر	فراوانی	درصد فراوانی
نوع دیپلم	علوم انسانی	۱۴۵
	علوم تجربی	۷۰
	علوم ریاضی	۳۳
	فنی و حرفه‌ای	۳۰
	کاردانش	۲۴
سطح ورزشی سابقه داوطلبان دارای سابقه ورزشی	سطح استانی	۱۴۱
	سطح ملی	۳۲
	سطح بین‌المللی	۴
		۷۹
		۱۹
		۲

همانگونه که در جدول ۲ نشان داده شده است با توجه به سطح معناداری و میانگین به دست آمده از هر یک از خورده مقیاس‌ها که بیشتر از حد متوسط می‌باشد، هر سه عامل فردی،

1. U Mann - Whitney

اجتماعی و شغلی به عنوان عوامل انگیزشی برای ورود به رشته تربیت بدنی از دیدگاه داوطلبان این رشته می‌باشد.

جدول ۲- نتیجه t یک نمونه‌ای برای تعیین میزان عامل فردی در بین داوطلبان برای انتخاب رشته تربیت

بدنی

متغیر	میانگین	انحراف استاندارد	Test value	درجه آزادی	T	سطح معناداری
عوامل فردی	۴/۳۶	۰/۴۸	۳	۳۰۱	۴۸/۶۹	۰/۰۰۱
عوامل اجتماعی	۴/۰۷	۰/۶۱	۳	۳۰۱	۳۰/۱۷	۰/۰۰۱
عوامل شغلی	۴/۱۹	۰/۷۰	۳	۳۰۱	۲۹/۳۳	۰/۰۰۱

نتایج جدول ۳ نشان می‌دهد اختلاف میانگین سه دسته عوامل انگیزشی در سطح ۰/۰۵ معنادار می‌باشد که عوامل فردی با میانگین ۲/۲۴، مهم‌ترین عامل انگیزشی، عوامل شغلی با میانگین ۲/۰۸ در رتبه دوم و عوامل اجتماعی با میانگین ۱/۶۸ در رتبه سوم قرار دارد.

جدول ۳- اولویت‌بندی عوامل سه‌گانه انگیزه ورود به رشته تربیت بدنی

شاخص‌های آماری خرده‌مقیاس‌ها	میانگین	خی دو	درجه آزادی	سطح معناداری
عوامل فردی	۲/۲۴			
عوامل اجتماعی	۱/۶۸	۵۴/۱۶	۲	۰/۰۰۱
عوامل شغلی	۲/۰۸			

نتایج جدول ۴ نشان می‌دهد که در خرده‌مقیاس عوامل فردی، علاقه به فعالیت‌های ورزشی با میانگین ۵/۴۲، بیشترین اهمیت و یافتن همسر مناسب با میانگین ۲/۸۶، کمترین اهمیت را دارند. در خرده‌مقیاس عوامل اجتماعی، نقش رشته در سلامتی افراد جامعه با میانگین ۷/۸۴، بیشترین اهمیت و تحصیل یکی از اعضای خانواده با میانگین ۴/۱۳، کمترین اهمیت را دارد. همچنین کسب درآمد بهتر در آینده با میانگین رتبه ۳/۳۶، مهم‌ترین عامل و استفاده از مزایای این رشته در آینده با میانگین رتبه ۲/۲۴، کم‌اهمیت‌ترین عامل در خرده‌مقیاس عوامل شغلی هستند.

جدول ۴- اولویت‌بندی مهم‌ترین عوامل انگیزشی داوطلبان ورود به رشته تربیت بدنی در هر سه خورده‌مقیاس

خورده مقیاس	ردیف	شاخص‌های آماری گویه‌ها	میانگین	خی دو	درجه آزادی	سطح معناداری
فردی	۱	علاقه به فعالیت‌های ورزشی	۵/۴۲	۶۰۸/۵۸	۷	۰/۰۰۱
	۲	علاقه به رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی	۵/۳۹			
	۳	داشتن زمینه قبلی نسبت به این رشته	۴/۱۸			
	۴	علاقه به تحصیل در دانشگاه	۵/۳۳			
	۵	فقط قبولی در دانشگاه	۳/۰۷			
	۶	استعداد و توان علمی و عملی در این رشته	۴/۸۵			
	۷	انگیزه برای ادامه تحصیل	۴/۹۱			
	۸	یافتن همسر مناسب	۲/۸۶			
عوامل اجتماعی	۹	کسب موقعیت و وجهه اجتماعی	۷/۷۰	۴۵۶/۱۷	۱۰	۰/۰۰۱
	۱۰	تاکید والدین	۵/۱۹			
	۱۱	راهنمایی دیگران	۵/۸۳			
	۱۲	کاربردی بودن رشته در جامعه	۶/۵۸			
	۱۳	پیروی از دوستان برای ادامه تحصیل این رشته	۵/۷			
	۱۴	هزینه‌های پایین تحصیل در این رشته	۴/۷۹			
	۱۵	تحصیل یکی از اعضا خانواده در این رشته	۴/۱۳			
	۱۶	مفرح بودن رشته	۶/۹۴			
	۱۷	نقش رشته در سلامتی افراد جامعه	۷/۸۴			
	۱۸	توجه به نیازهای جامعه	۶/۴۶			
	۱۹	اعتبار و منزلت اجتماعی رشته	۶/۴۷			
فردی و اجتماعی	۲۰	بهره‌مندی از امکانات این رشته	۳/۶	۵۶/۶۹	۴	۰/۰۰۱
	۲۱	درآمد بهتر در آینده	۳/۳۶			
	۲۲	استفاده از مزایای این رشته در آینده (کارت مربیگری، کارت داوری و غیره)	۲/۲۴			
	۲۳	مرتبط بودن کار با این رشته (ورزشکار بودن یا مربی بودن)	۲/۷۹			
	۲۴	بازار کار خوب رشته	۳/۱۲			

همان‌طور که نتایج جدول ۵ نشان می‌دهد بین دیدگاه پسران و دختران داوطلب ورود به رشته تربیت بدنی در خورده‌مقیاس عوامل فردی ($U=8294$ و $P=0/001$) تفاوت معناداری وجود دارد؛ اما بین دیدگاه آن‌ها در مورد عوامل اجتماعی ($U=10858/500$ و $P=0/631$) و عوامل شغلی ($U=10788/500$ و $P=0/564$) تفاوت معناداری وجود ندارد.

جدول ۵- نتایج آزمون یومان ویتنی برای مقایسه عوامل انگیزشی در بین داوطلبان دختر و پسر

شاخص‌های آماری خرده‌مقیاس‌ها	U	DF	Z	Sig
عوامل فردی	۸۲۹۴,۰۰۰	۳۰۰	۳,۹۰۶	۰,۰۰۱
عوامل اجتماعی	۱۰۸۵۸,۵۰۰	۳۰۰	۴,۸۱	۰,۰۰۱
عوامل شغلی	۱۰۷۸۸,۵۰۰	۳۰۰	۵,۷۸	۰,۰۰۱

بحث و نتیجه‌گیری

اقبال عمومی به سوی آموزش عالی روندی جهانی است که افق‌های تازه‌ای را به روی کشورها و جامعه جهانی گشوده است. علی‌رغم بعد قوی اقتصادی و تعریف تازه‌ای که از سرمایه انسانی و تاثیر آن بر توسعه جامعه‌ها مطرح شده است، عوامل مهم دیگری در افزایش این تقاضای عمومی تعیین‌کننده هستند. برخی از این عوامل، مستقیماً متاثر از ویژگی‌های جهان معاصر و برخی دیگر بیشتر به ویژگی‌های کشور مربوط می‌شود. در نظر گرفتن همه این ویژگی‌ها برای قضاوتی واقع‌بینانه درباره وضعیت جوانان و به طریقی والا برای برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری کشور ضروری است. از طرفی توجه به ویژگی‌های افراد برای ورود به مراکز آموزش عالی نیز در این راستا مهم است؛ زیرا باعث کارایی و افزایش راندمان آن‌ها می‌شود (۲۱).

براساس یافته‌های پژوهش حاضر، مهمترین عامل در انتخاب رشته تربیت بدنی در داوطلبان ورود به این رشته، عوامل فردی می‌باشد. در این عامل، علاقه به فعالیت‌های ورزشی و علاقه به رشته تربیت بدنی، مهم‌ترین انگیزه‌ها بودند. نتیجه پژوهش با نتایج مطالعات طاهری و همکاران (۱۳۹۰)، جلالی فراهانی و علی دوست قهفرخی (۱۳۸۹)، عبدی و آقابابا (۱۳۸۷)، امیرعلی اکبری و همکاران (۱۳۸۶)، راید (۲۰۰۵)، کوکس و همکاران (۲۰۰۸)، دیلی (۲۰۰۳)، ماکسول و کالگو (۲۰۰۰) همخوان است (۱۲، ۱۰، ۹، ۲۰، ۱۷، ۱۹). آن‌ها در مطالعات خود پی بردند مهم‌ترین عوامل تاثیرگذار بر انتخاب رشته دانشگاهی، عوامل فردی از قبیل علاقه به رشته و توان علمی برای تحصیل در این رشته بوده است. به طور کلی تحصیل در رشته مورد علاقه می‌تواند احتمال بروز مشکلاتی مانند تغییر رشته، افت تحصیلی، ترک تحصیل و غیره را که باعث هدر دادن وقت و هزینه و در نهایت، عدم بهره‌وری نیروی انسانی می‌شود کاهش دهد. از طرفی می‌توان اذعان کرد افرادی که با علاقه رشته‌ای را انتخاب می‌کنند، نسبت به آن تعهد بیشتری دارند.

همچنین نتایج نشان داد پس از عوامل فردی، عامل شغلی قرار دارد. در این عامل، درآمد بهتر در آینده و بازار کار خوب رشته، مهم‌ترین انگیزه بودند. این نتیجه با نتایج مطالعات جلالی فراهانی و علی دوست قهفرخی (۱۳۸۹)، عبدی و آقابابا (۱۳۸۷)، چی دین (۲۰۰۹)، ماکسول کالگو (۲۰۰۰) تا حدودی همخوان می‌باشد؛ بطور مثال عبدی و آقابابا دومین عامل انتخاب رشته در داوطلبان کنکور سراسری را عامل شغلی عنوان کردند (۱،۱۰،۱۶،۲۰). با توجه به ساختار جمعیتی کشور ما که گروه سنی ۱۵ تا ۲۴ سال، درصد قابل ملاحظه‌ای از آن‌ها را به خود اختصاص داده است و باعث برهم خوردن تعادل جمعیتی به نفع جوانان شده است باید گفت که نیازهای این قشر، شدت بیشتری به خود گرفته است. یکی از این نیازها که می‌تواند نقش پررنگ‌تری نسبت به سایر نیازها داشته باشد بحث اشتغال جوانان می‌باشد؛ بنابراین به نظر می‌رسد که به دلیل مشکلات اشتغال و وضعیت بیکاری بسیاری از فارغ‌التحصیلان، مساله اشتغال کماکان دارای اهمیت فراوانی است.

نتایج پژوهش نشان داد سومین عامل موثر در انتخاب رشته تربیت بدنی در داوطلبان ورود به این رشته، عامل اجتماعی می‌باشد که نقش رشته در سلامتی افراد جامعه و کسب موقعیت و وجهه اجتماعی، مهم‌ترین انگیزه‌ها در این عامل بودند. این نتیجه با نتایج عبدی و آقابابا (۱۳۸۷) همخوان است (۱). یکی دیگر از یافته‌ها در این خرده‌مقیاس این بود که عوامل خانوادگی مانند تاکید والدین و تحصیل یکی از اعضای خانواده در این رشته، اهمیت چندانی در انتخاب رشته تربیت بدنی نداشتند. این یافته با نتایج مطالعات ارلند اسدوتر (۲۰۱۰)، چی دین (۲۰۰۹)، راید (۲۰۰۵)، دیلی (۲۰۰۳) ناهمخوان است. دلیل احتمالی این ناهمخوانی می‌تواند این باشد که در پژوهش‌های اشاره شده، عامل خانوادگی به عنوان یک عامل مستقل در نظر گرفته شده است (۱۵،۱۶،۱۸،۱۹). به طور کلی والدین باید با در نظر گرفتن ویژگی‌های فردی فرزندان، به راهنمایی آن‌ها بپردازند و از اجبار کردن آن‌ها برای ورود به رشته مورد نظر خود خودداری کنند؛ زیرا در این صورت، آن‌ها هم با مشکلاتی در زمینه درسی و هم در زمینه روحی و روانی مواجه می‌شوند.

نتیجه پژوهش حاضر در مقایسه عوامل موثر در ورود به رشته تربیت بدنی در داوطلبان دختر و پسر نشان داد که در عامل فردی، بین داوطلبان دختر و پسر تفاوت معناداری وجود دارد. به طوری که میانگین به دست آمده از این عامل در دختران بیشتر از پسران است. شاید بتوان اینگونه گفت که دختران نسبت به کارهای خود، حساسیت بیشتری نسبت به پسران دارند. این خود باعث می‌شود آن‌ها با مطالعه و شناخت بیشتری کارهای خود را دنبال کنند؛ بنابراین این احتمال را می‌توان داد که آن‌ها با مطالعاتی که درباره رشته کرده باشند و با توجه به توانایی‌ها

و نیازهای فردی خود این رشته را انتخاب کرده باشند. روریگ^۱ (۲۰۰۵) معتقد است زنان در انتخاب رشته، بیشتر به تصمیم‌گیری بر اساس رضایت درونی توجه می‌کنند (۲۲). این یافته با نتایج پژوهش محمدی روزبهانی و طارمی (۱۳۸۴) همخوان است (۱۴)؛ اما با نتایج عبدی و آقابابا (۱۳۸۷) ناهمخوان است (۱). یکی از دلایل این ناهمخوانی می‌تواند تفاوت در نوع فرهنگ‌ها و جامعه آماری باشد. به طوری که جامعه آماری پژوهش حاضر، داوطلبان ورود به رشته تربیت بدنی از سه استان خوزستان، لرستان و ایلام را شامل می‌شود؛ اما در پژوهش عبدی، جامعه آماری پژوهش شامل داوطلبان کنکور سراسری در شهر تهران می‌باشد. از طرفی می‌توان گفت افراد جامعه پژوهش حاضر، حق انتخاب رشته‌های متنوعی را ندارند؛ ولی در پژوهش دیگر، داوطلبان امکان انتخاب رشته‌های متنوع دانشگاهی را با توجه به استعدادها و علایق خود دارند.

یکی دیگر از نتایج پژوهش نشان داد بین دیدگاه داوطلبان دختر و پسر در عامل اجتماعی تفاوت معناداری وجود ندارد. این یافته با نتیجه پژوهش عبدی و آقابابا (۱۳۸۷) همخوان می‌باشد (۱)؛ اما با نتیجه پژوهش محمدی روزبهانی و طارمی (۱۳۸۴) ناهمخوان است (۱۴). دلایل احتمالی این ناهمخوانی می‌تواند ناشی از شرایط متفاوت آزمون ورودی رشته تربیت بدنی نسبت به آزمون کنکور سراسری باشد. همچنین نتایج نشان داد بین دیدگاه داوطلبان دختر و پسر در عامل شغلی، تفاوت معناداری وجود ندارد. این یافته با نتیجه پژوهش عبدی و آقابابا (۱۳۸۷) و محمدی روزبهانی و طارمی (۱۳۸۴) ناهمخوان می‌باشد (۱، ۱۴). شاید بتوان دلیل این ناهمخوانی را استرس و اضطرابی که آزمون و امتحان به افراد وارد می‌کند دانست و ادعا کرد که در این برهه از زمان، قبول شدن در دانشگاه برای داوطلبان مهم‌تر از هر چیز دیگری باشد.

نتیجه‌گیری

آینده از آن کشورهایی است که سیاست‌گذاری‌های مناسب علم و فناوری خود را بر پایه اولویت‌های اقتصادی و اجتماعی به خوبی تنظیم می‌کنند. از جمله اولویت‌های اساسی در وضعیت کنونی، تلاش برای بسترسازی و پرورش استعدادهای خلاق و توانمند است که می‌تواند پی‌ریزی جامعه علمی را ممکن سازد. یکی از راه‌های رسیدن به این اهداف، استفاده از دانشگاه می‌باشد. در شرایطی که راه‌یابی به دانشگاه به عنوان مکانی برای آموختن دانش برای پیشرفت جامعه، جوانان و خانواده امری ضروری به نظر می‌رسد، توجه به انگیزه داوطلبان ورود

1. Rohrbough

به آن، از اهمیت خاصی برخوردار می‌باشد. در این میان، رشته تربیت بدنی به دلیل نقشی که در افزایش سلامتی و شادابی افراد جامعه دارد و توجه به انگیزه‌های داوطلبان ورود به این رشته، دارای اهمیت است؛ زیرا می‌توان با مورد توجه قرار دادن این انگیزه‌ها، افرادی را تربیت کرد که باعث افزایش سطح سلامتی افراد جامعه شوند که این امر در نهایت می‌تواند هزینه‌های بالای درمانی و بیماری‌های روانی مانند افسردگی و اضطراب را کاهش دهد.

لازم به ذکر است که این مقاله برگرفته از طرح مطالعاتی با شماره ۷۹۲ در دانشگاه شهید چمران اهواز می‌باشد.

منابع

۱. عبدی بهشته، آقابابا ابوالفضل. بررسی عوامل موثر بر انتخاب رشته داوطلبان مجاز به انتخاب رشته کنکور سراسری. نشریه آموزش عالی. ۱۳۸۷؛ ۱(۳): ۷۰-۱۵۱.
۲. عبدی بهشته. بررسی میزان کسب اطلاع از رشته‌های دانشگاهی در میان داوطلبان مجاز به انتخاب رشته در کنکور سراسری. فصلنامه پژوهش و برنامه‌ریزی در آموزش عالی. ۱۳۸۶؛ ۴۴: ۵۰-۱۱۳.
3. Crowley C. Factor influencing college choice among track and field student athletes at NCAA D-1 conference HBC US. Unpublished doctoral dissertation. Florida State University; Electronic Theses, Treatises and Dissertations. 2004; P 2982.
4. Davis H D, Noland D, Deato N. Novel approaches to college choice: A survey of postsecondary opportunities. Paper presented to the Association for Institutional Research (AIR) annual meeting, Long Beach, CA. 2001; 3-6.
۵. رضا خانی، سیمین دخت. بررسی انگیزه درونی و بیرونی پیشرفت تحصیلی دانشجویان رشته‌های مختلف دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن. فصلنامه اندیشه‌های تازه علوم تربیتی. ۱۳۸۶؛ ۲: ۸۵-۱۰۶.
6. Kosgeroglu N, Acat M B, Ayranci U, Ozabaci N, Erkal S. An investigation on nursing, midwifery and health care students' learning motivation in Turkey. Nurse education in practice. 9(5). 2009; 331-39.
7. Huffman K. Living Psychology. John Wiley and Sons, Inc; 2006. p 72.
۸. لشکری‌نسب علی‌اصغر. ارزیابی کیفیت آموزشی دوره کارشناسی تربیت بدنی و علوم ورزشی منتخبی از دانشگاه‌های دولتی کشور از دیدگاه دانشجویان. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. اهواز: دانشگاه شهید چمران؛ ۱۳۸۹.
۹. طاهری ربابه، چوری علی، قزلسلو حمیدرضا، حسینی سمانه. تجربیات دانشجویان جدیدالورود رشته تربیت بدنی دانشگاه تبریز در سال تحصیلی ۹۰-۹۱ در خصوص آشنایی

با رشته تحصیلی خود و ارتباط با نگرش آن‌ها (یک مطالعه پدیدارشناختی). ششمین همایش ملی دانشجویان تربیت بدنی و علوم ورزشی ایران. ۲۴ و ۲۵ آذر ۱۳۹۰؛ تهران.

۱۰. جلالی فراهانی مجید، علی دوست قهفرخی ابراهیم. بررسی دلایل انگیزه‌های حضور فارغ‌التحصیلان رشته غیر تربیت بدنی در مقطع کارشناسی ارشد تربیت بدنی. نشریه مدیریت ورزشی. ۷؛ ۱۳۸۹: ۶۲-۱۴۵.

۱۱. دلیر زهرا، شجاعیان زهرا، خداینده‌لو زهرا. بررسی انگیزه دانشجویان پرستاری و مامایی نسبت به انتخاب رشته تحصیلی خود - دانشکده پرستاری و مامایی - سال ۱۳۸۷. پژوهش پرستاری. ۲۰؛ ۱۳۹۰: ۵۱-۴۴.

۱۲. اکبری امیرعلی، ارفعی صدیقه، فردانش کتایون، علوی هاشم، مجد حمید. انگیزه انتخاب رشته مامایی در دانشجویان دانشگاه‌های علوم پزشکی شهر تهران در سال ۱۳۸۴-۸۵. مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی. ۷؛ ۱۳۸۶: ۳-۴۵۱.

۱۳. نوربخش پریوش، مزارعی ابراهیم. مقایسه انگیزش شرکت دانش‌آموزان و دانشجویان پسر ورزشکار در فعالیت‌های ورزشی و رابطه آن با هدف‌گرایی ورزشی آنان. فصل‌نامه المپیک. ۲؛ ۱۳۸۵: ۴۲-۳۱.

۱۴. محمدی روزبهانی کیانوش، طارمی ابوالفضل. عوامل انگیزشی داوطلبان ورود به دانشگاه. فصلنامه پژوهش و برنامه‌ریزی در آموزش عالی. ۳۷، ۳۸؛ ۱۳۸۴: ۲۶-۱۰۳.

15. Erlendsdottir G. Effects of parental involvement in education: a case study in namibia. Thesis in educational administration. Faculty of Education Studies School of Education: University of Iceland; 2010; p: 5.

16. Che Din I S. Factors influencing polimas students in choosing diploma accounting course as their major. Project paper submitted in partial fulfillment of the requirement for the degree master of science (International Accounting). University UTARA Malaysia; 2009.

17. Cox A E, Smith A L, Williams L. Change in physical education motivation and physical activity behavior during middle school. Journal of adolescent aearth. 2008; 43: 506-513.

18. Reid P. Major decisions: major choice; 2005. Www.elon. edu/ajones5.

19. Daly B A. Color and gender based difference in the sources of influence attributed to the choice of college major. Critical perspectives on accounting. 2003; 1037: 119.

20. Maxwell G, Colleague. How people choose vocational education and training programs: Social, educational and personal influences on aspiration. Australia: NCVER; 2000.

۲۱. محمدی روزبهانی کیانوش. بررسی انگیزه‌های داوطلبان آزمون سراسری برای ورود به

دانشگاه. سمینار بررسی روش‌ها و مسایل آزمون‌های ورودی دانشگاه؛ ۱۳۸۱. ۶۷ - ۲۴۹

22. Rohrbaugh C C. Career choice and gender: The impact of gender differences on efforts to aid career decision making; 2005.
www.fcww.edo/users/crohrbangh1/gender.

ارجاع مقاله به روش ونگوور

مهدی‌پور عبدالرحمن، ازمشا طاهره، غلامی ترکسلویه سجاد، سبحانی عباس. تحلیل عوامل انگیزشی داوطلبان ورود به رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی. مطالعات مدیریت ورزشی. ۱۳۹۳؛ ۶ (۲۶): ۲۲-۱۰۹